

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Черкаський державний бізнес-коледж

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-методичної роботи
_____ Н.А. Азьмук
«___» _____ 20__р.

**Методичні рекомендації
щодо виконання та змістовного наповнення
кваліфікаційної роботи**

за спеціальностями:
051 «Економіка», 075 «Маркетинг»,
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
освітнього ступеня «бакалавр»

Укладач: Кузнецова Н.Б., к.е.н., доцент

РОЗГЛЯНУТО та

рекомендовано до затвердження
на засіданні кафедри економіки,
підприємництва та маркетингу
Протокол № 8 від 12.05. 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Загальні положення	4
2. Тематика кваліфікаційних робіт	6
3. Вибір теми кваліфікаційної роботи	9
4. Порядок виконання кваліфікаційної роботи	9
5. Зміст, структура та обсяг кваліфікаційної роботи	11
6. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	14
7. Порядок перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність та наявність академічного плагіату за допомогою системи «Unicheck»	18
8. Захист кваліфікаційної роботи	18
9. Критерії оцінки рівня підготовки фахівців за результатами виконання кваліфікаційної роботи	20
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Основним засобом об'єктивного контролю рівня професійної підготовки студентів є технологія виконання кваліфікаційної роботи, а її захист – нормативною формою атестації здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Кваліфікаційна робота випускників спеціальностей 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» виконується на завершальному етапі навчання і захищається при екзаменаційній комісії, яка присвоює випускнику відповідну кваліфікацію бакалавра зі спеціальностей 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає проведення аналізу та теоретичної розробки (моделювання та дослідження процесів і об'єктів) актуальних питань і проблем у галузях знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» та 07 «Управління та адміністрування».

Кваліфікаційна робота виконується на завершальному етапі навчання студентів у Черкаському державному бізнес-коледжі, який передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань та професійних компетенцій за спеціальностями 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», а також застосування їх під час вирішення конкретних задач діяльності; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методиками, що пов'язані з виконанням виробничих функцій та типових задач діяльності, що визначені стандартом вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» та 07 «Управління та адміністрування» спеціальностей: 051: «Економіка», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Технологія виконання кваліфікаційних робіт студентами Черкаського державного бізнес-коледжу освітнього ступеня бакалавр за спеціальностями «Економіка», «Маркетинг», «Підприємництво, торгівля, біржова діяльність» відображена у стандартах вищої освіти ЧДБК - Освітній програмі, створеної на основі Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність: 051 «Економіка»; Освітніх програмах, створених на основі Стандарту вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальностей: 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», затверджених та введених в дію наказом МОН України від 13.11.2018 р. № 1244.

1. Загальні положення

Метою написання кваліфікаційної роботи є розв'язання конкретних практичних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування комплексу теоретичних знань і практичних навичок, здобутих у процесі всього періоду навчання. При цьому під узагальненим об'єктом діяльності розуміється первинний рівень управління структурними підрозділами, операційними системами та процесами в організаціях.

До початку навчального року науково-педагогічними працівниками кафедри економіки, підприємництва та маркетингу Черкаського державного бізнес-коледжу формується перелік тем кваліфікаційних робіт. Тематика кваліфікаційних робіт визначається з врахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки країни і безпосередньо пов'язана з узагальненим об'єктом діяльності фахівця освітнього ступеня бакалавр за спеціальностями 051 «Економіка», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Розроблена тематика розглядається і погоджується на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу і наказом по коледжу затверджується директором.

Студентами можуть бути запропоновані варіанти власних тем дослідження, які мають бути погоджені науковими керівниками та затверджені на засіданні кафедри.

Кваліфікаційні роботи передбачають:

- систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, правових, виробничих та інших завдань;
- вміння виявляти проблеми наукового і практичного змісту та пропонувати шляхи їх вирішення;
- розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методами дослідження;
- розвиток навичок пошуку та систематизації інформації, її оброблення із застосуванням комп'ютерних інформаційних систем, аналітичних методів її оброблення, моделювання та прогнозування;
- розвиток умінь та навичок у проведенні самостійних аналітичних робіт, а також оволодіння методами їх виконання;
- визначення підготовленості студента для самостійного аналізу та викладу матеріалу, вміння захищати свою роботу перед екзаменаційною комісією.

Студенти самостійно обирають тему роботи із запропонованої тематики, після чого завідувачем кафедри здійснюється закріплення наукових керівників за кожним студентом з числа науково-педагогічних працівників кафедри із урахуванням достатності їх кваліфікації та

відповідності наукових інтересів. Науково-педагогічні працівники коледжу призначаються науковими керівниками кваліфікаційних робіт відповідно до планового розподілу педагогічного навантаження.

Обов'язки наукового керівника кваліфікаційної роботи:

- скеровувати складання студентом плану кваліфікаційної роботи;
- здійснювати керівництво студентом при проходженні ним виробничої (фахової) практики;
- рекомендувати спеціальну, нормативну літературу та інформаційні джерела за обраною темою кваліфікаційної роботи;
- регулярно консультувати студента з питань виконання кваліфікаційної роботи, а при необхідності організувати консультації інших викладачів;
- контролювати дотримання календарного плану, якість та самостійність виконання роботи, інформувати завідувача кафедри про хід підготовки роботи до захисту;
- рекомендувати форми оприлюднення результатів дослідження (тези доповіді на науковій конференції, наукова стаття);
- давати відгук на кваліфікаційну роботу та сприяти в отриманні зовнішньої рецензії на неї.

Обов'язковою компонентою керівництва виконанням студентами кваліфікаційних робіт є вступна настановна індивідуальна співбесіда з погодженням об'єкта, предмету, мети і завдання дослідження, а також переліку обов'язкових питань для розроблення у кваліфікаційній роботі і календарного плану її виконання. Дана інформація вноситься до Завдання на кваліфікаційну роботу, що має відображати систему компетенцій, виробничі функції та результатів діяльності, що визначені в освітній програмі підготовки фахівця. Завдання та тематика кваліфікаційних робіт до студентів доводяться на початку завершального року їх навчання.

Виконуються кваліфікаційні роботи у відповідності до методичних рекомендацій, розроблених кафедрою, де відображені всі вимоги щодо їх виконання та оформлення.

Попередній захист кваліфікаційних робіт проводиться за 2-4 тижні до їх захисту перед екзаменаційною комісією. Участь студента і наукового керівника у попередньому захисті є обов'язковою. До захисту кваліфікаційних робіт перед екзаменаційною комісією не допускаються студенти, які не пройшли процедури попереднього захисту.

Захист кваліфікаційних робіт та оформлення відповідних документів регулюються п. 3.12.3 Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, Рекомендаціями про створення, організацію і роботу державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії у вищих навчальних закладах України (лист Міносвіти України від 29 грудня 1993 року № 83-5/1259) та нормативними документами коледжу.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше як половини її складу з обов'язковою присутністю голови комісії.

Процедура захисту передбачає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до автора;
- відповіді студента на запитання членів ЕК та осіб, присутніх на захисті;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензентів;
- заключне слово студента;
- оголошення рішення комісії про оцінку роботи.

Захист кваліфікаційної роботи фіксується у протоколі ЕК.

Рішення про оцінювання підготовки та захисту кваліфікаційної роботи приймається на закритому засіданні ЕК і оголошується головою ЕК на відкритому засіданні в день захисту. Тоді ж оголошується рішення ЕК про присвоєння випускникам відповідної кваліфікації. Оголошена оцінка є остаточною та апеляції не підлягає.

2. Тематика кваліфікаційних робіт

Теми кваліфікаційних робіт мають відображати проблематику функціональних напрямів економічної діяльності й основних виробничих функцій та типових завдань діяльності бакалавра з економіки.

Тематика робіт розробляється та затверджується на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу.

Тема кваліфікаційної роботи (КР) бакалавра повинна відображати основну ідею та завдання дослідження, бути актуальною та пов'язаною із вирішенням наукових і практичних завдань діяльності національних (міжнародних) ринків, окремих галузей економіки чи сфер діяльності.

Вихідними даними для КР є матеріали виробничої (переддипломної) практики, що студент зібрав під час її проходження. Після проходження виробничої практики студент уточнює з керівником тему роботи та перелік завдань, що підлягають вирішенню.

Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт для спеціальності 051 «Економіка»:

1. Інституції економічної системи та їх роль у розвитку національної економіки України
2. Експортна політика держави як складова її зовнішньоекономічної стратегії
3. Позиціонування України у глобальному економічному середовищі
- Інноваційні чинники підвищення міжнародної конкурентоспроможності України (регіону)
4. Конкурентоспроможність людського капіталу України
5. Регіони України в системі її зовнішньоекономічних відносин: стан та перспективи
6. Міграція робочої сили та її вплив на розвиток національного ринку праці
7. Структура ринку праці України та її вплив на зростання економіки
8. Промисловий сектор економіки України: стан та перспективи розвитку
9. Агропродовольче виробництво в Україні: стан та перспективи розвитку
10. Аграрний сектор України в контексті його інноваційного розвитку
11. Цифрова трансформація бізнесу в Україні: тенденції та перспективи
12. Сучасні тренди розвитку продовольчого ринку України
13. Тенденції та перспективи розвитку малого та середнього бізнесу в Україні
14. Інституційні перетворення у трансформаційній економіці України
15. Міжнародна торгівля України: проблеми та перспективи розвитку
16. Особливості розвитку ринку праці в Черкаській області
17. Економічний аспект національної безпеки України
18. IT-індустрія як важлива складова креативного сектору національної економіки
19. Креативна економіка в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку
20. Державний борг України та проблеми його обслуговування
21. Зовнішня торгівля товарами та послугами України: тенденції та перспективи
22. Якість життя населення України: стан та можливості покращення
23. Цифрова зайнятість та її вплив на розвиток національного ринку праці
24. Інституційне середовище та його вплив на розвиток бізнесу в Україні
25. Стратегічний розвиток регіону: потенціал, можливості, пріоритети

Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт для спеціальності 075 «Маркетинг»:

1. Вплив зовнішнього середовища на формування комплексу маркетингу промислового підприємства
2. Загальні тенденції та перспективи розвитку ринку digital маркетингу в Україні
3. Сучасні тренди та перспективи розвитку ринку кондитерських виробів в Україні
4. Вплив сучасних маркетингових технологій на конкурентоздатність підприємств харчової промисловості в Україні
5. Комунікативний аспект соціальних мереж в діяльності сучасних підприємств
6. Сучасні підходи до формування ефективної збутової мережі торгівельних підприємств в Україні
7. Фактори забезпечення конкурентоспроможності підприємств ресторанного бізнесу в Україні
8. Удосконалення збутової діяльності підприємств на ринку текстильної промисловості України
9. Використання маркетингових досліджень у діяльності підприємств сфери послуг в Україні
10. Аналіз поведінки споживачів на ринку нерухомості в Україні
11. Активізація маркетингової діяльності підприємств машинобудівної галузі в умовах посилення конкуренції
12. Планування розвитку зеленого туризму як елементу підприємництва на територіях селищних та сільських громад
13. Розвиток практики соціально відповідального ведення бізнесу на вітчизняних підприємствах
14. Удосконалення торговельної діяльності підприємств у сервісному обслуговуванні населення
15. Електронна комерція в умовах конкуренції, як сучасна форма організації бізнесу

Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт для спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»:

1. Товарознавча експертиза та порядок оформлення продукції при переміщенні через митний кордон України.
2. Механізм державного регулювання торгівлі на регіональному рівні.
3. Стан та фінансово – економічні проблеми розвитку роздрібної (оптової) торгівлі регіону.
4. Стан та проблеми розвитку інфраструктури торгівлі регіону.
5. Шляхи розвитку торгівлі на регіональному рівні (місто, район, область).

6. Механізм державної підтримки розвитку підприємницької діяльності у сфері торгівлі та напрямки його вдосконалення.
7. Фінансово – економічні аспекти захисту прав та інтересів споживачів.
8. Дослідження кон'юнктури регіонального споживчого ринку.
9. Прогнозування місткості регіонального споживчого ринку (за окремими групами товарів та послуг).
10. Оцінка та прогнозування кон'юнктури регіонального споживчого ринку (за окремими групами товарів та послуг).
11. Прогнозування попиту на окремі товари та послуги на регіональному споживчому ринку.
12. Підприємницька діяльність в Україні: стан та перспективи розвитку.
13. Управління конкурентоспроможністю підприємств харчової промисловості в Україні.
14. Резерви підвищення конкурентоспроможності підприємств деревообробної промисловості на регіональному ринку.
15. Аналіз інвестиційної привабливості регіонів України

3. Вибір теми кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної роботи обирається студентом за власним бажанням, виходячи з власних уподобань та зацікавленості. Свій вибір студент здійснює протягом 2-х тижнів з моменту одержання тематики робіт.

Кожна тема може бути обрана лише одним студентом.

Студент може запропонувати тему, яка не передбачена тематикою кваліфікаційних робіт, обґрунтувавши її актуальність, узгодивши її з завідувачем кафедри та затвердивши її на засіданні кафедри.

У разі несвоєчасного подання заяви стосовно вибору теми кваліфікаційної роботи без поважної причини, студент вважається порушником графіку навчального процесу і тема роботи закріплюється за ним на розсуд кафедри.

Теми, обрані студентами, розглядаються на засіданні кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, на якому призначаються наукові керівники кваліфікаційних робіт.

Після вибору теми студент розробляє зміст КР, узгоджує з керівником кінцеве завдання та календарний план виконання роботи і прикріплює погоджений і підписаний керівником план в освітньому середовищі коледжу Moodle.

4. Порядок виконання кваліфікаційної роботи

Після затвердження теми та призначення керівника кваліфікаційної роботи студент приступає до її виконання.

Терміни розробки плану, підготовки окремих частин кваліфікаційної роботи повинні бути узгоджені з науковим керівником та зафіксовані в ЗАВДАННІ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ.

Увесь процес виконання кваліфікаційної роботи рекомендується поділити на декілька етапів:

- опрацювання нормативних джерел;
- підбір та опрацювання спеціальної літератури, періодичних видань для написання кожного розділу роботи;
- накопичення та опрацювання практичного матеріалу з обраної теми;
- узагальнення даних, написання висновків та рекомендацій;
- оформлення роботи.

Протягом поетапного виконання кваліфікаційної роботи студент періодично консультується з керівником, звітує про роботу, надає керівникові початкові варіанти частин роботи.

Студент зобов'язаний врахувати в роботі зауваження та пропозиції керівника.

Опрацювання нормативних джерел включає в себе обов'язкове вивчення Законів України, Постанов Кабінету Міністрів, Наказів органів державного управління, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства економіки та з питань євроінтеграції України та інші.

При опрацюванні спеціальної літератури необхідно приділити особливу увагу періодичним виданням, а також зарубіжним виданням з питань ринкової економіки, економічному аналізу, бюджетуванню та ін.

При виконанні практичної частини кваліфікаційної роботи необхідно для одержання матеріалів для розкриття теми використати дані офіційної статистики.

Остаточне оформлення кваліфікаційної роботи здійснюється у відповідності до вимог, які детально описані в документі «Методичні рекомендації з підготовки та захисту кваліфікаційних робіт» нижче.

Виконана у повному обсязі кваліфікаційна робота самостійно подається студентом на перевірку на наявність плагіату адміністратору системи «Unicheck» від Черкаського державного бізнес-коледжу.

Після узгодження з науковим керівником та не пізніше встановленого кафедрою терміну, студент надсилає роботу у форматі *.doc на електронну адресу chbc_library@ukr.net.

Порядок подачі кваліфікаційної роботи на плагіат перевірку описані в документі «Методичні рекомендації з підготовки та захисту кваліфікаційних робіт» нижче.

Повністю виконана кваліфікаційна робота, яка успішно пройшла перевірку на наявність плагіату разом з першою сторінкою звіту даної перевірки, подається керівникові, який готує на неї відгук.

Крім відгуку наукового керівника до випускної роботи може додаватися ще зовнішня рецензія (зі сторони), яка може бути підписана експертом (науковцем у даній галузі наук, керівником чи фахівцем відповідної установи).

До захисту у ЕК кваліфікаційна робота подається у друкованому вигляді переплетена у жорстку палітурку.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється прилюдно, у відповідності до встановленого графіку. Процедура захисту передбачає стислий (до 10 хвилин) виклад основних результатів дослідження у вигляді презентації.

Під час захисту випускник може використовувати наочні засоби (роздатковий матеріал, графопроєктор, тощо).

До захисту у ЕК допускаються роботи лише у разі виконання наступних вимог:

1. Робота здана на кафедру та розміщена в освітній платформі коледжу Moodle:
  - 1.1. у готовому завершеному вигляді;
  - 1.2. у встановлений термін;
  - 1.3. за підписом та резолюцією наукового керівника на титульному аркуші роботи;
  - 1.4. з особистим підписом студента на титульному аркуші роботи
2. У роботі наявні:
  - 2.1. позитивний відгук зовнішнього рецензента;
  - 2.2. відгук наукового керівника;
  - 2.3. заповнений бланк завдання на кваліфікаційну роботу за підписом наукового керівника та студента-дипломника;
  - 2.4. подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи;
  - 2.5. перша сторінка звіту перевірки роботи на наявність плагіату.

5. Зміст, структура та обсяг кваліфікаційної роботи

За змістовим наповненням кваліфікаційна робота повинна містити:

- обґрунтування *актуальності обраної теми*;
- чітко визначені *предмет дослідження та об'єкт дослідження*;

- встановлену *мету дослідження* та *завдання* із виконання наукових досліджень, які забезпечать досягнення визначеної мети;
- короткий науково-аналітичний огляд інформаційних джерел, нормативно-правового матеріалу про виникнення і сучасний стан досліджуваної проблеми;
- критичний аналіз періодичних і наукових видань із теми дослідження;
- подання ключової інформації у зручній для сприйняття формі (таблиці, діаграми, ілюстрації тощо);
- самостійні дослідження, розрахунки, виконані із залученням сучасних інформаційних технологій, висновки, практичні рекомендації і пропозиції щодо вирішення виявленої проблеми чи удосконалення діяльності організацій, установ чи підприємств.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна мати обсяг *65-80 сторінок* основного тексту.

За своєю *структурою* кваліфікаційна робота складається з таких елементів:

- титульного листа (додаток А)
- анотації, виконаної українською та англійською мовами (додаток Б);
- змісту (додаток В);
- вступу;
- основної частини;
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Анотація на кваліфікаційну роботу. Для ознайомлення зі змістом кваліфікаційної роботи та результатами проведеного студентом дослідження подається анотація, яка виконується двома мовами - державною та англійською, що являє собою узагальнений (короткий) виклад її основного змісту.

В анотації має бути приведена наступна інформація:

- назва теми кваліфікаційної роботи;
- прізвище, ім'я та по батькові студента;
- шифр і назва спеціальності;
- мета написання кваліфікаційної роботи;
- проблема, яка порушена в ході дослідження;
- результати проведеного дослідження в узагальненому виді.

Загальний обсяг анотації – 300-400 слів.

Під анотацією подаються ключові слова у кількості 5-7 слів.

Зразок анотації наведено у Додатку В.

Вступ. Головним завданням вступної частини (вступу) є обґрунтування актуальності і практичної значущості обраної теми кваліфікаційної роботи, особливостей постановки і вирішення конкретних проблем дослідження. Також зазначаються: мета й завдання роботи, предмет, об'єкт, наукові методи дослідження, практичне значення запропонованих рекомендацій та пропозицій. Обсяг вступу не повинен перевищувати 5 сторінок.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з трьох розділів: теоретичного, аналітичного та рекомендаційного.

Перший розділ містить теоретичне обґрунтування досліджуваних явищ та процесів. В ньому викладається теоретична база, необхідна для вирішення визначеної проблеми, дається огляд літературних джерел, нових розробок, опублікованих статистичних даних із посиланням на відповідні джерела. У цьому розділі також викладається аналіз чинної нормативної бази, що стосується теми дослідження, аналізуються історичні аспекти виникнення та сучасні тенденції предмету дослідження, подається обґрунтування обрання методів дослідження. Текст ілюструється таблицями та графічними матеріалами (схемами, графіками, діаграмами тощо).

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 25% загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Другий, аналітичний розділ, має поєднувати набуті теоретичні знання та вміння використовувати обрані методи і певний методичний інструментарій на прикладі визначених ринків, галузей, окремих напрямів тощо. У цій частині роботи подається аналіз сучасного стану досліджуваної теми.

Усі аналітичні розрахунки, таблиці, графіки, діаграми мають супроводжуватися тлумаченнями та висновками, які дають змогу визначити сутність процесів, які спостерігаються в дослідженні, їх особливості, тенденції, що створює передумови для виявлення невикористаних резервів.

Обсяг другого розділу - у межах 35-40% від загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Завданням третього, рекомендаційного розділу, є пошук (розроблення) конкретних рекомендацій, пропозицій, моделей управління параметрами розвитку чи діяльності окремих суб'єктів на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені у першому розділі, а також висновків проведеного у другому розділі дослідження.

Обсяг третього розділу може становити до 25% від загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Висновки і пропозиції, що наводяться в окремому розділі кваліфікаційної роботи, є стислим викладенням підсумків дослідження, в якому коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення, що містять формулювання розв'язаної проблеми, оцінку результатів

дослідження з погляду відповідності меті кваліфікаційної роботи та визначеним у вступі завданням. Обсяг висновків і пропозицій не повинен перевищувати 5 сторінок.

Список використаних джерел має складатися щонайменше з 30-50 джерел.

Додатки включають допоміжний матеріал, необхідний для розкриття обраної теми. До них включаються: ілюстративний матеріал допоміжного характеру (таблиці, рисунки, схеми), документи офіційної статистики, звітні документи підприємства, іншу внутрішню планово-розрахункову інформацію.

Кваліфікаційна робота повинна продемонструвати не лише теоретичні знання студента, а й його вміння застосувати ці знання на практиці – розробити прогноз, проект чи здійснити економічне обґрунтування доцільності запропонованого до впровадження заходу.

Теоретичні положення бажано ілюструвати схемами, рисунками, таблицями.

При висвітленні питань практичного характеру необхідно посилатися на законодавчу та нормативну базу, спеціальну та періодичну літературу.

6. Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами.

Кожний *розділ* починають з нової сторінки. *Розділи* мають порядкову нумерацію та позначаються арабськими цифрами, наприклад, 1, 2, 3 і т.д. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки та з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами. (без крапки в кінці). *Підрозділи* нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять. Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої) з абзацного відступу та наприкінці заголовку крапка не ставиться. Наприклад, «2.3 Аналіз ефективності управління персоналом підприємства».

Номер *пункту* складається з номера розділу, підрозділу та порядкового номера пункту, відокремлених крапкою. Після номера пункту ставлять крапку, наприклад, 1.1.2 і т.д. Назви пунктів наводять аналогічно назвам підрозділів.

Якщо заголовок розділу або підрозділу складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку не допускається.

В назвах розділу та підрозділу інтервал 1,5.

Інтервал між заголовком розділу та підрозділу 1,5x2.

Відстань між заголовком підрозділу та текстом 1,5.

Не допускається розміщувати назву підрозділу, пункту або підпункту в нижній частині сторінки, якщо після нього розташований один рядок тексту.

Випускна робота оформлюється із застосуванням комп'ютерної техніки у відповідності до вимог, які детально описані в документі «МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ»

Мова тексту – українська.

Текст друкується односторонньо на аркуші формату А4 (210x297 мм).

Шрифт текстового редактора Word - Times New Roman розміром 14 через 1,5 (півтора) міжрядкових інтервали.

Абзацні відступи розміром 1,27 см (стандартні для Word).

Текст дипломної роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 3 см, правий – 1,0 см, верхній – 2 см, нижній – 2 см.

Заголовки структурних частин дипломної роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру). Заголовки підрозділів друкуються маленькими літерами (крім першої великої) з абзацу. Крапка у кінці заголовка не ставиться.

Кожен розділ кваліфікаційної роботи слід розпочинати з нової сторінки.

НУМЕРАЦІЯ

У роботі передбачено декілька видів нумерації.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, ілюстрацій, таблиць подають арабськими цифрами без знаку «№».

1. Нумерація сторінок.

Усі сторінки роботи нумерують суцільною нумерацією у правому верхньому куті листа без крапки.

Титульний аркуш роботи входить до суцільної нумерації сторінок роботи але на ньому номер сторінки не проставляється. Останніми сторінками роботи є декілька пустих файлів, що прошиваються у кінці роботи, але номер на них не проставляється.

2. Нумерація структурних частин кваліфікаційної роботи.

Структурні частини «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують. Інші структурні частини поділяються на розділи, підрозділи та пункти.

Розділи нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах основної частини кваліфікаційної роботи (між Вступом та Висновками). Перед назвою розділу вказується слово «РОЗДІЛ» та його номер.

(Наприклад – РОЗДІЛ 2 Оцінка розвитку підприємств хімічної промисловості України – другий розділ основної частини).

Підрозділи нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. Перед назвою підрозділу ставиться номер розділу та номер підрозділу. Між номером розділу та номером підрозділу ставиться крапка. (2.1 Загальні тенденції розвитку хімічної галузі України – перший підрозділ другого розділу)

Пункти нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах підрозділу. Перед назвою пункту ставиться номер розділу, номер підрозділу та номер пункту. Номери розділу, підрозділу та пункту розділяються між собою крапками. (3.1.2 Основні напрями вдосконалення нормативного забезпечення економічного розвитку підприємств хімічної промисловості - другий пункт першого підрозділу третього розділу).

3. Нумерація таблиць.

Цифровий матеріал у роботі необхідно подавати у вигляді таблиці. Таблиця має мати назву та номер. Нумерують таблиці послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. У правому верхньому куті над заголовком таблиці вказують «Таблиця» та її номер. У наступному рядку, по центру, вказують назву таблиці. Посилання на таблиці вказують скорочено, наприклад, «... подано в табл.1.2.» (друга таблиця першого розділу).

Таблицю бажано розміщувати на одній сторінці.

При перенесенні частини таблиці на іншу сторінку у верхньому правому куті вказується «Продовження табл. 1.2» або «Закінчення табл. 1.2» Крім того, верхній рядок таблиці має містити заголовки стовпців.

4. Нумерація рисунків та схем.

Ілюстрації позначають словом «Рис.», нумерують послідовно суцільною нумерацією в межах розділу. Назву подають під ілюстрацією. Посилання на ілюстрацію вказують скорочено, наприклад, «... наведено на рис. 2.1» (перший рисунок другого розділу).

Робота має бути добре проілюстрована.

Цифровий і текстовий матеріал бажано подавати у формі таблиць та рисунків.

5. *Посилання на використані джерела* вказують між двома квадратними дужками, наприклад, «... в роботі [7, с. 12-14]». Номер має відповідати номеру зі списку використаних джерел.

При виконанні роботи забороняється дослівне списування тексту з літературного джерела, нормативних матеріалів. Якщо за текстом необхідно навести цитату, вона береться в лапки з посиланням на відповідне джерело. Прояви плагіату є недопустимими при виконанні кваліфікаційної роботи!

6. Формули

Формули та рівняння розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині рядка і нумеруються арабськими цифрами.

Вище і нижче формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Розміри літер та знаків повинні бути надруковані такими шрифтами: великі літери та цифри – 16, малі – 14, показники степенів та індексів над та під літерами – 8.

Наприклад:

Страховий запас, необхідний на випадок ймовірної затримки надходження чергової партії матеріалів, розраховується за формулою (1.1)

$$M_{з.сир} = M_{д} * t_{м}, \quad (1.1)$$

де $M_{д}$ - середньорічні витрати матеріалу в натуральному вимірі;

$t_{м}$ - час термінового поповнення запасу в днях або, при стандартних інтервалах постачання, середнє відхилення від нього.

7. Список використаних джерел складається в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків відповідних ресурсів. Іншомовні джерела подаються теж в алфавітному порядку після україномовних джерел.

В Україні 01 липня 2016 р. набув чинності ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібпосилань, правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах. Оформлення списку використаних джерел здійснюється у відповідності до даного стандарту.

З прикладами оформлення бібліографічного опису можна ознайомитися за посиланням: <http://www.nas.gov.ua/publications/news/Documents/Radchenko-DSTU.pdf>, а також можна використовувати рекомендації щодо оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК) України за посиланням: <http://aphd.ua/pryklady-oformlennia-bibliohrafichnoho-opysu-vidpovidno-do-dstu-83022015/>.

8. Додатки оформлюють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних після списку використаних джерел сторінках та розміщують їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок. У правому верхньому куті рядка над заголовком друкується «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, починаючи з літери А, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Під одним заголовком може міститись декілька рисунків, схем, об'єднаних одним змістом. У такому випадку всі складові частини Додатку нумеруються суцільною нумерацією в межах даного Додатку. Кожний рисунок (схема, таблиця) мають мати свою власну назву, а

номер складається з літери додатку та порядкового номера складової частини Додатку. Між літерою Додатку та порядковим номером ставиться крапка.

9. На обкладинку кваліфікаційної бакалаврської роботи з внутрішнього боку наклеюється білий поштовий конверт (формату А5), у який потрібно вкласти: подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту випускної роботи (додаток Г), завдання на кваліфікаційну роботу (додаток Д), рецензію (додаток Е), відгук наукового керівника (додаток Ж).

7. Порядок перевірки кваліфікаційної роботи на унікальність та наявність академічного плагіату за допомогою системи «Unichesk»

Під час виконання повного обсягу кваліфікаційної роботи, студент готує роботу для подачі на перевірку на наявність плагіату.

Після узгодження з науковим керівником та не пізніше встановленого терміну студент надсилає роботу у форматі *.doc на електронну адресу chbc_library@ukr.net та очікує результату перевірки.

При подачі кваліфікаційної роботи на перевірку на плагіат, студент підписує файл з роботою наступним чином: ПІБ_група_вид роботи (*наприклад*: Іваненко_ЕК21_дипломна)

Адміністратор системи «Unichesk» (відповідальна особа від ЧДБК) виконує перевірку на протязі 3-х робочих днів.

Звіт перевірки роботи відповідальна особа від ЧДБК надсилає на електронну адресу, з якої надійшла робота.

Робота допускається до захисту за умови дотримання рекомендованих показників унікальності текстів для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти:

- понад 90% – текст вважається унікальним;
- від 70% до 90% – унікальність тексту задовільна;
- менше ніж 70% – низький рівень унікальності тексту, робота потребує доопрацювання і повторної перевірки.

Після проходження плагіат-перевірки, студент самостійно роздруковує першу сторінку звіту перевірки роботи на унікальність та підшиває її як останній листок кваліфікаційної роботи (в зміст вносити не потрібно) з підписом наукового керівника.

Зведені результати (звіт) перевірки робіт на унікальність завідувач кафедри подає комісії по захисту кваліфікаційних робіт.

8. Захист кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи відбувається згідно розкладу підсумкової атестації здобувачів вищої освіти орієнтовно в середині червня місяця. Захист кваліфікаційної роботи відбувається публічно або онлайн, залежно від поточної безпекової ситуації у місті (регіоні, країні).

До захисту допускаються кваліфікаційні роботи, які відповідають наступним умовам:

- ✓ Робота оформлена за всіма вимогами, які пред'являються до кваліфікаційної роботи, підписана студентом та керівником;
- ✓ Є відгук наукового керівника з позитивною оцінкою;
- ✓ Є зовнішня рецензія з позитивною оцінкою;
- ✓ Є ілюстративні матеріали, що застосовуються під час захисту;
- ✓ Є позитивний звіт проходження перевірки на плагіат.

У випадку, якщо робота не допущена до захисту, питання вирішується на засіданні кафедри, де заслуховується пояснення студента-дипломника, а також висновок наукового керівника.

Студент-дипломник, що не з'явився на захист без поважної причини або отримав незадовільну оцінку при захисті, має право повторного захисту кваліфікаційної роботи у строк, визначений комісією. Якщо комісія призначає повторний захист у наступному році, студент-дипломник має обрати іншу тему кваліфікаційної роботи.

Для захисту студент готує змістовну доповідь тривалістю до 10 хв., структура якої наведена в табл. 1.2. Доповідь будується з посиланнями на відповідні таблиці та рисунки ілюстративних додатків.

Процес захисту кваліфікаційної роботи наступний:

- представлення дипломника та його роботи головою ЕК;
- доповідь студента;
- питання членів ЕК та присутніх до доповідача;
- відповіді на запитання;
- висновок керівника та оголошення зовнішньої рецензії на КР;
- відповіді дипломника на зауваження керівника та рецензента;
- підсумки захисту на закритому засіданні ЕК (оформлення протоколу засідання ЕК);
- оголошення результатів захисту.

Таблиця 1.2

Рекомендована структура доповіді для захисту кваліфікаційної роботи

Структурний елемент доповіді	Зміст	Рекомендована тривалість, хв.
Загальна характеристика роботи	<ul style="list-style-type: none"> - актуальність обраної теми; - мета та завдання, які вирішені для її досягнення 	1
Характеристика а проведеного дослідження	<ul style="list-style-type: none"> - теоретичні підходи до розв'язання досліджуваної проблеми; - загальна характеристика ринку (підприємства); - динаміка результатів розвитку (діяльності) та їх тенденція; - результати аналізу, виділення конкретних проблем розвитку ринку чи діяльності підприємства 	4-5
Результати та висновки	<ul style="list-style-type: none"> - запропоновані управлінські рішення для досягнення поставленої мети та економічний ефект від їх реалізації (в разі його визначення); - характеристика зміни фактичних показників діяльності звітного періоду внаслідок запропонованих заходів (в разі її визначення) 	3-4

9. Критерії оцінювання рівня підготовки фахівців за результатами виконання кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавр закінчується виставленням балів. При виставленні балів приймаються до уваги: зміст дослідження; оформлення кваліфікаційної роботи; доповідь та презентація; відповіді на запитання членів ЕК і присутніх; відповіді на зауваження рецензента; відгук наукового керівника.

Оцінка за кваліфікаційну роботу може бути занижена в таких випадках:

1. Оформлення

1.1. Не відповідає вимогам до оформлення кваліфікаційних робіт, затверджених кафедрою коледжу.

1.2. Наявність не виправлених друкарських помилок і пропущених рядків.

- 1.3. Відсутність назв таблиць, графіків, гістограм, діаграм.
- 1.4. Відсутність пояснень та умовних позначень до таблиць і графіків.
- 1.5. Відсутність авторської інтерпретації змісту таблиць і графіків.
- 1.6. Відсутність в роботі вступу або висновків, або і того, і іншого.
- 1.7. Наявність помилок в оформленні бібліографії.
- 1.9. Пропуск в змісті окремих параграфів або навіть цілих розділів.

2. Недоліки змісту роботи

- 2.1. Наявність фактичних помилок у викладі експериментальних результатів або теоретичних позицій з літературних джерел.
- 2.2. Відсутність посилань на літературні джерела.
- 2.3. Використовування великих фрагментів чужих текстів без зазначення їхнього джерела.
- 2.4. Відсутність аналізу вітчизняних та зарубіжних праць, присвячених проблемі дослідження.
- 2.6. Теоретична частина не завершується висновками і формулюванням предмету власного експериментального дослідження.
- 2.7. Назва роботи не відображає її реального змісту.
- 2.9. Має місце збіг формулювання проблеми, мети, завдань роботи.

3. Недоліки експериментальної частини роботи

- 3.1. Студент використовує методики без посилання на джерело їх отримання або їхнього автора.
- 3.2. Робота не містить докладного опису процедури проведення дослідження: за наведеним описом відтворити експеримент не є можливим.
- 3.3. У роботі відсутня інтерпретація одержаних результатів.
- 3.4. Висновки побудовані як констатація первинних даних. Немає зіставлення між собою даних, одержаних різними методами.

4. Доповідь і захист

4.1. Студент, доповідаючи, використовує презентацію, але не коментує наочну інформацію.

4.2. Студент виявляє невпевненість, не дає аргументовані відповіді на запитання.

При визначенні критеріїв оцінювання кваліфікаційних робіт, які забезпечують максимальну оцінку враховують:

- об'єктивність висвітлення стану питання з творчим використанням сучасних джерел інформації;
- актуальність;

- оригінальність технічних, технологічних, організаційних управлінських рішень;
- практичне значення результатів;
- обґрунтування рішень та пропозицій відповідними розрахунками;
- повноту структури розрахунків (постановки задачі, розрахункову схему, рішення, оцінку рішення);
- всебічність оцінки впливу результатів (надійність системи, безпека, екологія, ресурсозбереження тощо);
- наявність посилань на джерела інформації;
- відсутність дублювання, описового матеріалу, стереотипних рішень, що не впливають на суть та висвітлення отриманих результатів;
- використання прикладних пакетів комп'ютерних програм;
- загальну та професійну грамотність, лаконізм і логічну послідовність викладу матеріалу;
- якість оформлення;
- самостійність виконання.

Захист кваліфікаційної роботи оцінюється за 100 бальною системою, а його результати визначаються оцінками: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та кількістю балів за шкалою ECTS (табл. 1.3). Відповідність результатів захисту кваліфікаційної роботи за різними шкалами і критерії оцінювання відображено у табл. 1.4.

Таблиця 1.3.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою захисту кваліфікаційної роботи
90 – 100	A	відмінно
80-89	B	добре
70-79	C	
65-69	D	
60-64	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Таблиця 1.4.

Таблиця відповідності результатів захисту кваліфікаційної роботи за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
1	2	3	4	5	6
90-100	A	відмінно	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними висновками. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента. При її захисті студент показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, вносить пропозиції по темі дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання.	Високий (творчий)	відмінно
80-89	B	дуже добре	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, матеріал викладено логічно і послідовно з	Достатній (конструктивно-варіативний)	

			відповідними висновками. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента. При її захисті студент показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання. У мові роботи є лише незначні погрішності.		
70-79	C	добре	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними висновками. Робота має позитивні відгуки наукового керівника та рецензента. В рецензії рецензента є незначні зауваження. При захисті роботи студент показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді використовує презентацію, відповідає на поставлені запитання. У структурі, мові і стилі роботи є лише незначні погрішності		добре
65-69	D	задовільно	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які	Середній (репродуктивний)	

			<p>пред'являються до кваліфікаційних робіт, але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота має зауваження рецензента щодо змісту та методики. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не завжди коментується. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. При захисті студент виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання.</p> <p>Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих</p>		
60-64	Е	достатньо	<p>Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, але має недостатньо критичний аналіз,</p>		задовільно

			<p>матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота має значні зауваження рецензента щодо змісту та методики. До захисту підготовлена презентація доповіді, але наочна інформація не коментується. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. При захисті студент виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання.</p> <p>Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.</p>		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	<p>Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до кваліфікаційних робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер. У відгуках наукового керівника і рецензента є критичні зауваження. До захисту не підготовлена презентація</p>	Низький (рецептивно-продуктивний)	

			доповіді. При захисті кваліфікаційної роботи студент відповіді припускає грубі помилки.	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Оцінка виставляється за кваліфікаційну роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до кваліфікаційних робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер. У відгуках наукового керівника і рецензента є критичні зауваження. До захисту не підготовлена презентація доповіді. При захисті кваліфікаційної роботи студент не може відповісти на жодне поставлене запитання по її темі, студент не знає теорії.	незадовільно

Оцінка, виставлена ЕК, є остаточною і опротестовуванню не підлягає. У тих випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визнано незадовільним, комісія вирішує, чи може студент подати до захисту повторно ту ж роботу після доробки і усунення недоліків, або йому необхідно працювати над іншою темою.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок титульного листа випускної роботи бакалавра
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС- КОЛЕДЖ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітнього ступеня бакалавр

на тему:

« _____ »
(тема)

Виконав: студент групи _____
спеціальність: _____
П.І.Б _____
Науковий керівник
наук. ступінь, вчене звання,
ПІБ _____

Допущено до захисту
протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.
завідувач кафедри економіки, підприємництва
та маркетингу
к.е.н. _____ Кузнецова Н.Б.

Черкаси 20__

*Зразок Змісту кваліфікаційної роботи***Зовнішня торгівля товарами та послугами України: тенденції та перспективи****РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

- 1.1. Зовнішньоекономічна діяльність: сутність, види і значення в умовах трансформації суспільного розвитку
- 1.2. Зовнішня торгівля як невід'ємна складова розвитку економіки
- 1.3. Державне регулювання зовнішньої торгівлі

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

- 2.1 Аналіз зовнішньої торгівлі товарами та послугами
- 2.2 Стан розвитку зовнішньої торгівлі України у регіональному розрізі
- 2.3 Оцінка зовнішньої торгівлі з ЄС та проблеми її розвитку

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ

- 3.1. Визначення залежності між зростанням обсягу реального ВВП України та зростанням товарообороту з країнами ЄС
- 3.2. Перспективи співробітництва України з ЄС

ВИСНОВКИ**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ****ДОДАТКИ**

Додаток В

Зразок анотації кваліфікаційної роботи бакалавра, яку пише науковий керівник

Анотація
на кваліфікаційну роботу

_____ (назва теми)
Студента(ки) _____

_____ (ПІБ)
Спеціальність 051 «Економіка»
Мета _____

Проблема _____

Результати _____

(300-400 слів)

Ключові слова: _____
(5-7 слів)

Abstract

_____ the theme of final work

Student _____

Specialty _____

Purpose _____

Introduction _____

Results _____

Keywords _____

Зразок подання до випускної роботи

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент _____ до захисту кваліфікаційної роботи
(прізвище та ініціали)
за спеціальністю _____
(шифр і назва)
на тему: _____
(назва теми)

Кваліфікаційна робота, відгук і рецензія додаються.

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Довідка про успішність

_____ за період навчання в інституті, на факультеті, на кафедрі
(прізвище та ініціали студента)
_____ з 20____ року до 20____ року повністю виконав
навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за:
національною шкалою: відмінно ____%, добре ____%, задовільно ____%;
шкалою ECTS: A ____%; B ____%; C ____%; D ____%; E ____%.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Студент (ка) _____

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис)

“ ____ ” _____ 20 ____ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Студент (ка) _____
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20 ____ року

Додаток Д

Зразок завдання на виконання кваліфікаційної роботи
Черкаський державний бізнес-коледж

Кафедра економіки, підприємництва та маркетингу
 Спеціальність 051 «Економіка»/ 075 «Маркетинг» / 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри к.е.н., доц. Кузнецова Н.Б.

_____ (підпис)

„_____” _____ 20__ р.

З А В Д А Н Н Я
 на кваліфікаційну роботу студента

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

затверджена наказом по коледжу від „_____” _____ 20__ р. № _____

2. Термін подання студентом закінченої роботи _____

3. Перелік основних питань, що належить опрацювати _____

4. Перелік наочних матеріалів, приладів, комп'ютерних програм, які необхідно створити: _____

5. Консультації, з вказівкою розділів, що відносяться до них

№ п/п	Назва розділу	Консультант (посада, наук. ступінь, прізвище, ініціали)	Завдання видав (дата, підпис)	Завдання прийняв (дата, підпис)
1.	РОЗДІЛ 1.			
2.	РОЗДІЛ 2.			
3.	РОЗДІЛ 3.			
4.	Вступ, висновки			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів роботи	Термін виконання
Підбір та опрацювання літератури для написання розділу 1	
Написання розділу 1	
Підбір та опрацювання літератури для написання розділу 2	
Написання розділу 2	
Підбір та опрацювання літератури для написання розділу 3	
Написання розділу 3	
Написання вступу і висновків	
Остаточне оформлення роботи	

6. Завдання видане „_____” _____ 20__ р.

Науковий керівник роботи _____
 (підпис)

/ _____ /
 (прізвище, ініціали)

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Спеціальність _____ група _____

ПІБ _____

на тему: « _____

(на прикладі _____)»

Представлена робота відповідає вимогам до написання кваліфікаційної роботи бакалавра, може бути допущена до захисту в ЕК та заслуговує на оцінку _____.

Науковий керівник _____

Підпис

Прізвище, ініціали

(вчене звання, науковий ступінь)

« _____ » _____ 20__ р.